

Odnosaji med Rusijo in Nemčijo predmet ugibanj

V New Yorku in Washingtonu krožijo govornice, da je Stalin sklenil kupčijo z Nemčijo in Japonsko, ki je odprla pot nemškim četam preko Rusije do Bližnjega vzhoda. Poročilo iz Ankare citira izjavo nemških krogov, da bo Hitler sklical konferenco predstavnikov po osišču dominiranih dežel. Maršal Timošenko proti kapitulaciji pred naciji

New York, 17. jun.—Nemške priprave na pohod skozi Sirijo in Egipt, se komično preko ruske Georije v Črna morja, se glase, ki krožijo tu in v Washingtonu. Iz tega sklepajo, da Stalin sklenil kupčijo z Nemčijo in Japonsko, ki daje nemški dostop do Bližnjega vzhoda in Afrike v zameno za to, da Nemčija zgradi železniški sistem v južni Siriji. Dogovor vključuje barijerne provizije, da Nemčija dovede, Rusija pa Finsko in Švedsko.

so poročila resnična, tedaj je, da se je upanje Velikobritanije, da bo Nemčija naravnost, izjavilo. Zbiranje dokazov, da se pripravljajo na Bližnji vzhod. Tisoč nemških vojakov je v Siriji odpravljeno iz Konstantinopla, rumunske luke ob Črnem morju, proti vzhodu. Izkrmarjenje v Batumu, sovjetski pristanišču, in od tam odšli proti perzijski meji. Drugi deli oddelki so dospeli iz Odesa.

18. jun.—Odnosaji med Rusijo in Nemčijo in sovjetsko Rusijo so še vedno predmet tujkajšnjih diplomatov. Neki krogi smatrajo poročila o kupčiji nemškega vojaštva z Nemčijo za znamenje, da se bližnja vojna ni oddaljila. Hitler presenetil Veliko Britanijo, ki je objavila, da se angleške časopisne agencije Reuters iz Ankare, Turčija, so objavile, da bo Hitler sklical konferenco, katere udeleženci bodo predstavniki obojih vojsk. Cilj te konference bo ustanovitev "zadovoljivega političnega in ekonomskega sporazuma v Evropi."

citira tudi poročilo švedskega lista Basler Nachrichten, da bo Hitler govoril v parlamentu ta teden. Poročilo, ki pa še ni bilo uradno potrjeno, pravi, da je Hitler vladna odredila splošno mobilizacijo in preklicala vse oblike dopuste. Poročilo je objavljeno v Ankari.

se, da je gibanje koncentrirano v severnih krajih ob ruski meji. Zadevno je objavila sovjetska časopisna agencija Tass. Ta omenja, da sovjetski študirajo vse faze v odnosih med Moskvo in Berlinom. Hitler nekaj pripravlja, kaj namerava, je še uganka. Stafford Cripps, angleški poslanik v Moskvi, ki je prišel v Moskvo, se najbrže ne bo vrnil nazaj. V Moskvi je bival eno in zdaj je izrazil željo, da bi spet postal član parlamenta. To se bo zgodilo, če ga premier Churchill ne bo pregovoril, da se vrne v Rusijo. Cripps je imel poteškoče v pogovoru, da navede ozke stike s sovjetskimi voditelji, zato ni mogel izjaviti svojih poslov uspešno.

Ankara, Turčija, 16. jun.—Ankarski vojni minister je objavil, da največje militaristične mašine v svetu. Ta vključuje 220 letalskih divizij, 72 konjeniških divizij, 72 oklopnih divizij, katere šteje milijardi vred, in pet milijard dolarjev. Poleg tega je on najmočnejši letalski zborov, katere obseg in sila sta še uradno skrivni.

Nemci se jeze na francosko vlado

Peta nova neodločnost izzvala kritiko

Berlin, 16. jun.—Vlada v Vichyju nima uspeha v napornih, da ugodni Nemcem in admiralu D. Leahyju, ameriškega poslanika, kakor tudi angleškemu premierju Churchillju. Tak vta ustvarja poročilo, ki ga je objavil list National Zeitung v Esenu in katero izraža stališče nemških voditeljev. Poročilo se nanaša na dogodke v Siriji.

Nacijaki krogi so razkačeni, ker nista premier Petain in zunanji minister Darlan odredila odločne akcije proti angleškim četam, ki napadajo francoske vojske v Siriji. "Kako dolgo bo francoska vlada iz bojnih pred javnim mnenjem gledala na to komedijo?" vprašuje omenjeni list. "Kako dolgo bo še sedela na dveh stoli? Ljudje v Vichyju dobro vedo, da so se Angleži več mesecev pripravljali za napad na Sirijo, toda storili niso ničesar. Naša sodba je, da vlada v Vichyju nima nobenih iluzij glede izida militarističnih operacij v Siriji in drugih deželah, nad katerimi ima Francija mandat."

Nemški učitelji bodo morali delati

Berlin, 16. jun.—Prosvetni minister je odredil, da morajo učitelji in učiteljice delati na kmetijah in v tovarnah najmanj štiri tedne v teku sedemtedenskih letnih počitnic. Berlinski učitelji, katerih povprečna starost je 54 let, bodo morali opravljati različna dela, učiteljice pa bodo prevzele dela delavk, ki so uposlene v municijskih tovarnah, ko bodo te dobile počitnice.

HRVAŠKA PODPISALA POGODBO Z OSIŠČEM

Pavelič objubil vsestransko sodelovanje CIANO POHVALIL HRVATE

Benetke, Italija, 16. jun.—Hrvaška, izrezana iz podjarmljene Jugoslavije, se je včeraj pridružila kot drugovrstna članica osišču Rim-Berlin-Tokio. Dr. Ante Pavelič, "poglavnik" hrvaške države, je podpisal pogodbo s predstavnikoma osišča, ki daje Hrvaški pravico sodelovanja pri vseh diskuzijah, ki se nanašajo na to državo.

S to akcijo je prišla Hrvaška v vrsto, v kateri so že Ogrska, Rumunija, Bolgarija in Slovakijska. V imenu Italije je podpisal pogodbo zunanji minister Galeazzo Ciano, v imenu Nemčije zunanji minister Joachim von Ribbentrop, v imenu Japonske pa Zembel Horikiri, japonski poslanik v Italiji.

Dr. Pavelič je v svojem govoru, ki je bil odgovor Ciano, kateri je pozdravil pristop Hrvaške k osišču, dejal:

"Hrvaška se v vseh ozirih pridružuje načelom in razlogom, ki so navdahnili vladarje Italije, Nemčije in Japonske in kateri tvorijo enotno fronto za ustanovitev novega reda v Evropi in Aziji."

Ciano je laskavo govoril o veri starih tovarišev v Hrvaško in naglasil cilje Italije, Nemčije in Japonske, ki so stalna kooperacija v novem svetovnem redu.

Navzočnost diplomatov je dala Benetkam slovesno lice in razpoloženje. Prebivalci so za nekaj ur pozabili na vojne težave in dolnarji so vozili goste po kanalih.

Odbor odredil volitve ladjegradnikov

Sparrows Point, Md.—Na apel unije CIO je zvezni delavski odbor odredil unijske volitve v tujkajšnjih ladjedelnicah Bethlehem Steel Corp.

Domače vesti

Milwauške novice

Milwaukee. — Slavje srebrne poroke sta imela pred dnevi Jack in Antonija Gostecnik, ko sta bila nepričakovano privedena v dvorano Harmonie in sta tamkaj našla zbrano veliko družbo pogostiteljev.—Poroke: John F. Skok in Catherine Sankoff, Lawrence Lesjak in Grace Jolaszynsky, Anton F. Fužir in Estelle H. Selberg, John Mušič in Mary Chicka ter Louis Može in Annie Anich.—V sosodnjem Sheboyganu so bili poročni: Henry Udovič in Hermina Jenko, Frank Sireel in Hazel Dunn ter Albin Berse in Stefanija Pečnik.

iz New Yorka

New York.—Dne 12. junija je umrla za rakom Mary Cagram, ki zapuša moža, sina (župnika v La Sallu, Ill.) in hčer.—V Brooklynu je umrl rojak Louis Rupnik. Podrobnosti o njem še niso sporočene.

Clevelandske vesti

Cleveland.—Dne 13. t. m. umrl pionir Anton Kavšek, ki je bolehal 15 mesecev. Doma je bil iz Škrjanca pri Stični na Dolenjskem, po domače Španov. V Ameriki je bil 43 let in tu zapuša ženo, dva sinova, tri hčere in sestro.—Ponesrečeni Frank Lavrič, o katerem je bilo že poročano, da ga je pri delu v tovarni ubil električni tok, je bil rojen v Chisholmu, Minn., v Cleveland je pa prišel lansko jesen za delom. V Minnesoti zapuša očeta, dva brata in dve sestri, tu pa več drugih sorodnikov.

Italija se maščevala nad Ameriko

Rim, 16. jun.—Italijanska vlada je odredila "zmrzitev" ameriške bančne imovine v Italiji in se s tem maščevala nad Ameriko, ki je podzvela slično akcijo glede italijanske imovine v Združenih državah. Edina imovina, ki jo ima ameriška vlada v Italiji, je poslaniška palača, ki pa uživa posebne privilegije. Američani so uverjeni, da bo vsa ameriška lastnina v Italiji zažena.

Stavka v ladjedelnicah še traja

Strojniki se nočejo podati

San Francisco, Cal., 16. jun.—Strojniki, člani unij ADF in CIO, so zavrnili predlog, naj se vrnejo na delo v ladjedelnicah v tem mestu in okolici. Stavka, ki je bila oklicana pred petimi tedni v enajstih ladjedelnicah, se nadaljuje.

Člani unije ADF so s 585 proti 400 glasovom zavrgli predlog eksekutivnega odbora mednarodne unije strojnikov, naj se vrnejo na delo. Istočasno so člani unije CIO odglasovali na separatnem sestanku s 359 proti 56 glasovom za nadaljevanje stavke.

Stavka v ladjedelnicah je bila oklicana 9. maja in ustavila je produkcijo. Te imajo za pol milijarde dolarjev vladnih naročil. Konflikt je nastal kmalu potem, ko je federalni posredovalni odbor izsilil dogovor glede stabilizacije med in delovnih ur v ladjegradniški industriji. Strojniki trdijo, da je glavno sporno vprašanje stališče Bethlehem Shipbuilding Co., ki je odbila zahtevo glede priznanja zaprte delavnice.

Camden, N. J., 16. jun.—Okrog 50,000 članov unij ladjegradniških delavcev (CIO) je sklenilo sporazum s federalnim uradom za produkcijo bojne opreme, da ne bodo zastavali v prihodnjih dveh letih. To se je zgodilo po podpisu pogodbe z reprezentativni delodajalci, ki določa zvišanje plače za dvanajst odstotkov. Člani unije CIO so uposleni v 50 ladjedelnicah na vzhodu. Podpis pogodbe pomeni, da se bodo njih letni dohodki povečali za 220 milijonov dolarjev.

Rochester, N. Y., 16. jun.—Pomožni vojni tajnik Robert P. Patterson je sinoči izjavil, da bodo vojaške čete, ki so zasedle tovarne North American Aviation Co., Inglewood, Cal., po oklicu stavke, odpoklicane v prihodnjih par dneh.

Amerika prevzela danske parnike

Naznanilo federalne pomorske komisije

Washington, D. C., 16. jun.—Federalna pomorska komisija je naznanila, da je prevzela šest danskih parnikov in jih dodelila ameriški trgovski mornarici. Kot taki bodo v službi te mornarice. V ameriških lukah se nahaja še 84 tujih parnikov in vsi so pod vladnim nadzorstvom.

Šest danskih parnikov, ki so postali lastnina komisije na podlagi v kongresu sprejetega zakona, se nahaja v treh lukah—New Yorku, Bostonu in Portlandu, Me. Ti so Nora, Marna, Jonna, Rita Maersk, Haerta Maersk in Jutta. Člani komisije so izjavili, da bodo lastniki danes uradno informirani o prevzetju parnikov.

Nadaljnje parnike, med katerimi je 28 italijanskih in dva nemška, bo federalna pomorska komisija prevzela v bližnji bodočnosti. Zakon določa, da vlada plača primerno odškodnino lastnikom zaseženih parnikov.

Ameriški mornarji in potniki rešeni

Capetown, Južnoafriška unija, 16. jun.—35 mornarjev in potnikov, ki so se nahajali na ameriškem parniku Robin Moor, katerega je torpedirala in potopila nemška podmornica, je došlo sem danes na krovu angleškega parnika. Robin Moor je bil potopljen 21. maja v južnem delu Atlantika. Enajst mornarjev in potnikov je prej došlo v Recife, Brazilija, in ti bodo kmalu odpotovali v Združene države.

NAČRT PROTI BREZPOSELNOSTI PRED KONGRESOM

Predložil ga je kongresnik Voorhis iz Californije

DOLOČA KOMISIJO ZA PROUCEVANJE

Washington, D. C.—Kongresnik Voorhis iz Californije je niti zbornici predložil resolucijo za ustanovitev vladne komisije, ki naj bi izdelala dalekosežen načrt za pobijanje velike brezposelnosti, ki bo gotovo nastala, ko bo končan oboroževalni program. Tega mnenja so vsi krogi in posamezniki, ki količjak gledajo v bodočnost.

Če bo kongres sprejel Voorhisov načrt, tedaj ima to lahko dalekosežne posledice za deželo. Kongresnica Mary T. Norton, načelnica delavskega oddelka niti zbornice, je že imenovala pododsek, ki bo pričel z zaslišanjem o Voorhisovi resoluciji.

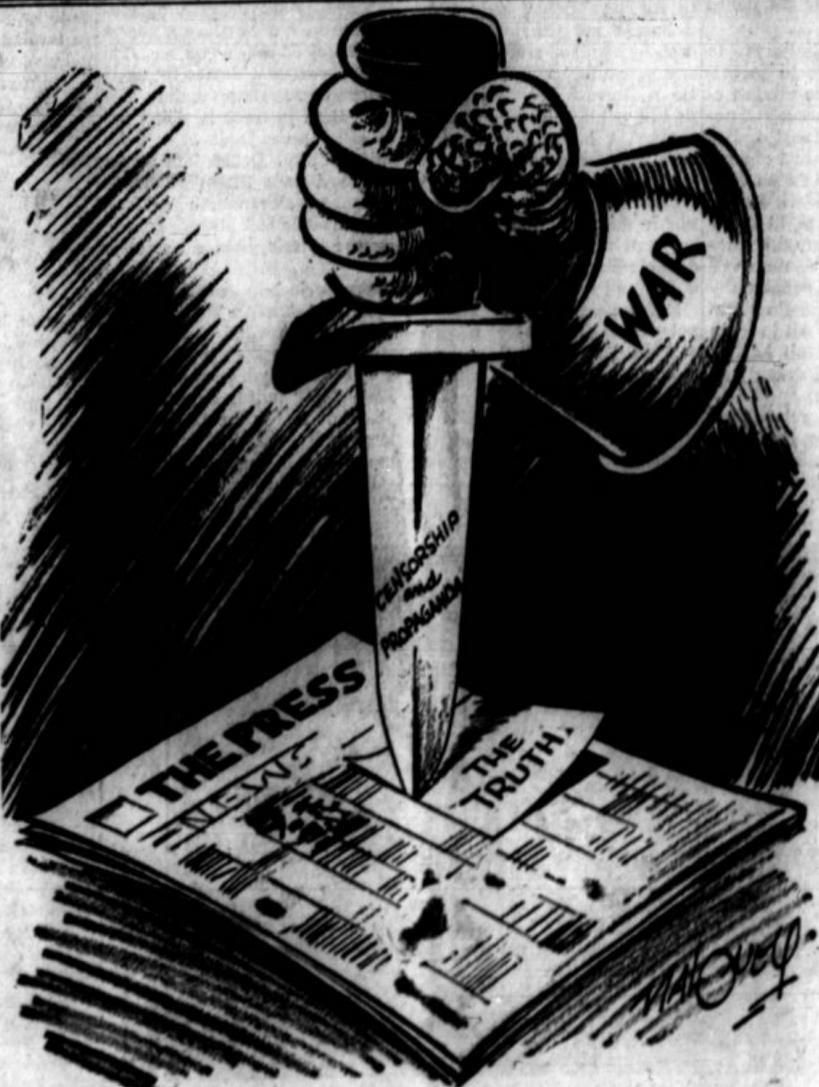
Ta resolucija določa ustanovitev ekonomske komisije, v kateri bi bili trije člani niti zbornice, trije senatorji in šest članov, katere bi imenoval predsednik Združenih držav. Slednjih šest bi zastopalo delavce in podjetnike. Naloga te komisije bi bila, da študira gospodarske probleme in izdela detajliran program za pobijanje masne brezposelnosti, do katere zna priti v par letih, ko bo končano oboroževanje. S komisijo naj bi sodelovali tudi vsi vladni departamenti, ker problem povojne brezposelnosti je dovolj velik in kompleksen.

Voorhisova resolucija je posledica privatnega študiranja nekaterih kongresnikov in raznih cerkvenjajskih skupin — protestantskih, katoliških in šidovskih. Mnenje vseh teh skupin in kongresnikov, ki so se posvetili temu vprašanju, je, ako vlada začasno ne pripravi dalekosežnega in praktičnega načrta za pobijanje povojne brezposelnosti, se bo dežela znašla pred največjo krizo.

Kongresnik Tolan, ki je s svojim odsekom dalj časa proučeval problem migratoričnih poljedelskih delavcev, katerih življenje je dramatiziral John Steinbeck v knjigi "Grapes of Wrath"—in tudi v filmu istega imena—je pa predložil zakonski osnutek za federalno kontrolo vseh privatnih uposlevalnic, ki poslujejo v meddržavni trgovini. Vse te uposlevalnice bi morale imeti federalno dovoljenje in se ravnati po predpisih delavskega departamenta. Tolanova komisija je namreč dognala, da so siromaštva in bede migratoričnih delavcev velikokrat krive tudi privatne uposlevalnice, ki jih izvajajo v kraje, kjer ni dela ali pa zelo malo.

Roosevelt proti zastavljanju zamorcev

Washington, D. C., 16. jun.—Predsednik Roosevelt je dejal, da je prejel več pritožb proti zastavljanju zamorcev pri uposlitvah v obrambnih industrijah in da je pozval urad za produkcijo bojne opreme, naj takoj stodi potrebne korake v tem oziru. V spomenici, katero je naslovil Williamu S. Knudsen in Sidneyju Hillmanu, direktorjema tega urada, je naglasil, "da nobena država, ki se bori proti totalitarizmu, ne sme izključiti velikega dela svojega prebivalstva iz produktivne in obrambne industrije. Amerika mora utrditi svojost doma in pobijati rane predsodke."

Znamenje časa... Vojna prinosa cenzuro in propagando.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Memorandum on Zdravstveno dravstvo (Ivan Cihac) in Kanado
\$1.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$1.50 na leto, \$0.75 za pol leta; za Inocentivo
\$1.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$1.00 per year, Chicago and Cleveo \$1.50 per year,
foreign countries \$2.00 per year.

Člene oglašuje po dogovoru. — Rokopisi dopisov in nena-
roditeljnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine
(rtice, povesti, drame, pesni itd.) se vrnejo pošljatelju
le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communi-
cations and unclassified articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Našer na vsi, kar ima stik s Hotelom

PROSVETA

3827-29 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Detan v sklopu na primer (June 20, 1941), poleg vsakega
listna na našer posniti, da vam je s tem detanom poteka so-
delstva. Posniti je pravočasno, da se vam list ne utavi.

138

Vera v zmago v Jugoslaviji

Vest iz Bližnjega vzhoda preko Washingtona se glasi, da ljudstvo v poptepani in razkosani Jugoslaviji trdno veruje v zmago Anglije in Amerike v tej vojni in smatra nacijsko in fašistično zasedbo Jugoslavije le za začasno.

V istem poročilu je rečeno, da so kmetje in delavci na Hrvaškem hladni napram Paveličevi diktaturi, katero tudi smatrajo za začasno. Hrvaški "firar" Pavelič bi rad imel sodelovanje hrvaške kmetijske stranke, ampak dr. Vladko Maček odločno odklanja vsako sodelovanje s hrvaškimi izdajalci kakor z nemškimi naciji in italijanskimi fašisti.

To so dobre vesti. Dokler je med Slovenci, Hrvati in Srbi v stari domovini trdna vera v zmago demokracije nad Hitlerjevo in Mussolinijevo diktaturo, toliko časa bodo podjarmljeni Jugoslavlani lahko prenašali sikanje in ponižanje diktatorskega jarma in toliko časa jih domači in tuji diktatorji ne bodo mogli zlomiti.

Isto vero v zmago demokracije in v svojo osvoboditev imajo Čehi, Poljaki, Norvežani, Nizozemci, Belgijci in Francozi. Ta vera je močna — veliko močnejša kot pa je vera nacijev in fašistov v njihovo trajno diktaturo in gospodstvo nad podjarmljenimi narodi.

Dolžnost nas v Ameriki je, da to vero v zmago demokracije podizgamo ob vsaki priliki in jo utrjujemo s tako silo, da čim prej doseže tudi naše rojake v starem kraju. S tem bo vera v zmago v stari domovini podvojena in potrjena — in potlačeni in brezpravni slovenski, hrvaški in srbski kmetje in delavci v starem kraju bodo lažje prenašali totalitarski jarem.

Inovacija ni potrebna za padec Amerike

Apizarska in petokolonska propaganda še vedno brenka na argumente vojaških ekspertov, ki pravijo, da je inovacija Amerike nemogoča — in valed tega ni nikakršne nevarnosti za Ameriko od zunaj.

Bivši poslanik Cudahy v Bruslju je pravkar objavil nekakšen intervju s Hitlerjem in baje mu je Hitler rekel, da mu je inovacija Amerike toliko na misli kolikor mu je inovacija lune.

Najbrže bo Hitler v tem primeru v pravem; najbrže ne misli na prevoz kakšne armade čez morje za direktni napad Amerike. To bi bilo zares blazno početje. Ampak to še ni noben dokaz, da je Amerika varna pred hitlerizmom in da se ameriški demokraciji ni treba ničesar bati od hitlerizirane Evrope in Afrike ter Azije.

Veliko več treznih Američanov je, ki so uverjeni, da Hitlerju ni potrebna oborožena inovacija Amerike za poraz Združenih držav, kot pa je onih, ki so uverjeni, da je oborožena inovacija Amerike nemogoča.

Hitlerju zadostuje, da si popolnoma podvrže Evropo, Afriko in Japonci vred Azijo. Kaj bo v tem primeru z Rusijo, je za enkrat brez pomena. Čim pade Anglija in se razsuje britanski imperij, je usoda treh kontinentov zapečatenjena za dolgo dobo. Kdor upa na revolucijo podjarmljenih ljudstev, se udaja sanjam. Do vsake organizirane letalske sile diktature bo v stanu zlomiti vsak upor, pa naj bo še tako obširen — in vsak strašen zlom bo lekcija za vse druge, ki bi še mislili na nove upore.

Kdor upa, da ne bo mogla nacijska Nemčija prebaviti tolikih teritorijev in ljudstev in da se sesuje pod težo okupiranih držav, ne ve, da je Hitler že spojil industrije premaganih držav z nemškimi in vse obratujejo pod njegovo nemško centralo že danes!

Padec izolirane Amerike pride od znotraj. Peta kolona bo skrbela, da se Amerika "sprijazni" s totalitarskim "novim redom" in pristane na mir in sodelovanje potem, ko bosta Južna in Centralna Amerika že v "novem sistemu." In čim Amerika pristane na sodelovanje — bo njena demokracija izgubljena. Hitler ne sodeluje ekonomsko z nikomur brez politične kapitulacije.

Trpkla resnica je, da bodoča demokracija Amerike je zavarovana le v porazu hitlerizma v Evropi — in to kmalu, tako, predno je porazena Anglija!

Glasovi iz naselbin

Poročilo zastopnika

Herrmins, Pa. — Zadržni sem omenil, da se odpravim na pot v okolico Pittsburgha, kar se je tudi zgodilo. Potovanje moje vrste je nekaj najtežavnejšega v tem konfuznem času. Clovek mora res imeti kufren žledec, kot ga potrebuje kroničen alkoholik, ako hoče prebavljati ves trup, ki ga oddajajo nekateri ljudje proti svoji novi novomivni, oziroma njenemu predsedniku.

Kdor ima dober spomin, mora vsakdo vedeti, kako so naši ljudje povzdigovali predsednika Roosevelta. Bog ne daj, da bi si upal črhni besedico proti njemu v prvih letih njegove administracije in še tudi pozneje. Podpisani se ni zanj navduševal, oziroma le toliko, da je odgovarjal na vprašanja, da je boljši od Hooverja, Landona ali Willkieja, ker zadnji so "ronali" na listi republikanske stranke, ki je še slabša od demokratske. Ampak podpisani ni niti enkrat v svojih 33 letih državljanstva volil zmagovitega predsedniškega kandidata, toda vslej se je podal večini ljudstva s tem, da je podpiral izvoljene predsednike. In tako je tudi sedaj.

Ali ni dalo ljudstvo pri volitvah velike večine našemu popularnemu predsedniku nad njegovim tekmečem? Denarna močnja je bila veliko večja v nasprotnem taboru, kjer so delili denar volilcem, medtem ko za izvoljenega predsednika ni bilo drugega kot le zabavljanje. Okrog 77 odstotkov kapitalističnega časa plaja je bilo na strani republikanskih kandidatov in vendar je dalo ljudstvo zaupnico čislunemu predsedniku FDR.

Torej zakaj sedaj udrihate po njem? Morda ste res pijani od kruha. Ljudje vse premalo čitajo zgodovino; ako bi jo čitali več, bi imeli drugačno mnenje o naših prednikih, ki so dajali življenje in premoženje za svobodo in neodvisnost naše nove domovine. Kdor ne zna čitati angleški, ali pa mu ni do čitanja, naj bi šel sem pa tam pogledat vsaj kakšen zgodovinski film, kadar je prilika, pa bi si lahko predstavljal trpljenje naših prednikov, ki so šli skozi velikanske težave, epidemije in se borili proti Indijancem, ali pa tudi sami med seboj, kot na primer v civilni vojni. Toda premagali so vse grozote, žrtvovali svoje moze in sinove zato, da mi danes bolj udobno živimo.

Ampak nekateri ljudje vse to nehalno vračajo in so pripravljeni vse te žrtve prodati evropskim tiranom s svojo nepremišljeno brezbriznostjo. Nekateri ljudje hočejo biti zmeraj nekoliko pijani, tako da ne vidijo in tudi nočejo videti, kaj se godi okrog njih. Tiste, ki zmeraj urednika Prosvete, bi vprašal, ali je on vzrok, da nam vsiljuje Hitler in njemu podobni despoti fašistično civilizacijo s svojim "blitzkriegom"? Ali je temu vzrok mr. Roosevelt ali kakšen drugi dober ameriški državljan? Ne!

Amerika je držala roke proč od Evrope toliko časa, dokler ni spoznala, da je ográžena tudi njena svoboda in njeno imetje. Dokler so ameriški sužnjedržel

imeli sužnje samo v svojem okrožju, se severne države niso dosti brigale; ampak, ko so hoteli suženstvo razširiti tudi na sever, tedaj pa je zavrelo med ljudstvom. Za predsednika je bil izvoljen veliki Abraham Lincoln in civilna vojna je trajala štiri leta, končno pa je le zmagala pravica. Ta civilna vojna je ponovno združila Ameriko, ki je danes ena najmočnejših držav na svetu.

Nikjer na svetu nimajo otroci tako dobre izobrazbe in šolanja kot v Ameriki. Nikjer drugje na svetu se delavci ne vozijo v avtomobilih v taki množini kot tukaj; nikjer na svetu delavci ne stanujejo v tako lepih stanovanjih kot v Ameriki. In vse to razkošje, čeprav ni popolno, bi nekateri radi vrgli Hitlerju ali pa Stalinu pred noge za izmenjavo diktature, v kateri se bo cedilo mleko in med brez dela. Ako se clovek opije od šnopa, ni čudno, če se udaja takim prevaram, ampak uganka je, če se opijani od kruha.

Ali ne veste, da Amerika izmenjava blago s 57 državami? In sicer blago 40 vrst, katerega sama nima. Ali ne veste, ako se upeljejo suženjske plače po vsej Evropi, kar se že godi pod Hitlerjem, toda bo še slabše, tedaj bodo pričeli ameriški kapitalisti kričati, da ne morejo voditi zunanje trgovine radi previsokih plač ameriških delavcev. In kaj bo rezultat? Prišel bo ameriški Hitler, ki bo napovedal vojno evropskim režimom. In ta vojna lahko traja leta in leta in lahko zasušnji vse narode, ali pa upropasti sedanjo civilizacijo popolnoma. Lincoln je rekel, da je nemogoče biti polovico suženj in polovico svobodnih.

Mi danes stojimo pred enako situacijo. Amerika je danes edina svobodna in demokratska dežela na svetu. Od njenih dobrih državljanov je odvisno, ali bo ostala taka, se izboljšavala in pomagala onim narodom, ki mislijo enako, ako ostanejo hrabri v tej preizkušnji, in tako bo našim otrokom visoko življenje zasigurano. Vlada, ki je pri volji braniti principe demokracije, ne more nikoli propasti.

Torej tisti, ki udrihate po Rooseveltu, ako pokličete vašega sina ali sinove k vojakom za obrambo Amerike in njenih principov, bodisi proti domačemu ali tujemu sovražniku, bodite ponosni na to. Dobilili bodo boljše izobrazbo kot jim jo morete vi dati, in ako se srečno vrnejo, sem gotov, da vas bodo znali bolj spoštovati kot prej predno so bili poklicani pod zvezdno zastavo, v katero imajo upanje vsi njeni pošteni državljanji. In vsak sin, ki bo padel za čast te zastave, bo zabeležen v zgodovini. In bolje je umreti za pravico proti tiranom, kot pa živeti na kolonih in se plaziti po trebuhu pred temi norei.

Sedaj pa par besed, kje sem potoval. Vseh krajev ne morem navesti, ker dopis gre proti koncu. Omenil bom samo to, da sem se v Burgettstownu udeležil predvajanj slik SSPZ iz stare domovine, iz Slovenije, ki pa ni več Slovenija, kar sami veste. In tisti, ki se jckate za vašimi sinovi, želite, naj ostane pod

tujo peto... O res, ti kraji so lepi in vredni, da se jih brani še za naše potomce. Organizator SSPZ Verhóvnik nam je pokazal tudi lepote naše nove domovine, uključivši Yellowstone park, kjer je nekateri slike sam snel.

Naslednji dan me je zapeljal Lauričev fant do Midwayja, od tam pa sem šel peš šest milj v South View. V Midwayju, kot je že bilo poročano, je umrl moj stari prijatelj Zust v starosti 76 let. Tam sem zmeraj prenočeval, kot tudi sedaj pri teh mladih. Njegov sin je tajnik društva 89 SNPJ, ki zelo dobro napreduje. Sploh mladino v tej naselbini dobro vežbajo, kar je mogoče vsled tega, ker so tudi stari složni, moški in ženske. Tudi mrs. Nagode je preminula, kar me ni bilo na Midwayju. Večkrat sva kramljala skupaj, ker je tudi ona rada čitala.

Na Syganu sem prebil spominski dan. Ta dan je bila tam oficielna otvoritev predelanega in povečanega društvenega doma ob veliki udeležbi. Med nami sta bila tudi Louis Zorko in Milan Medvešek iz Clevelanda. Program je vodil predsednik Pustovrh, ki je oba povabil, da sta spregovorila par besed. Kot znanje je vodil glavni govornik Andrej Vidrih, gl. podpredsednik SNPJ iz Johnstowna. Govoril je tudi Anton Čipčič, predsednik okrožne federacije SNPJ, kot tudi Michael Kumer in podpisani, ki sem v kratkih besedah povedal, kar mi je ležalo na srcu. Dom na Syganu je vreden podpore, zato je priporočljivo, da ga rojaki obiskujejo.

Hvala vsem, ki so ponovili naročnino. Majskega glasa sem od sedaj razpečal 190 iztisov, 60 komadov ga pa imam še na rokah in upam, da ga razpečam v Mo-nongahela Valleyju, kamor drži moja prihodnja pot. Torej se vam priporočam in mi oprostite, če svoje mnenje povem odprto. Zornik je namreč odkritosrčen in govori iz obraza v obraz ter svari ljudi pred krivimi preroki in provokaterji. Ako boete podpisane nega poslušali, ne boste imeli ne prilik, ampak odprto polje za nadaljevanje poti v socializem, ko bo konec kaljenja miru po tiraniji.

Anton Zornik, zastopnik.

Vsakega nekaj

Jenners, Pa. — Že dolgo se nisem oglasila v Prosveti in bi mogoče kdo mislil, da me ni že več med živimi. Ker me je ravno prišlo, bom nekoliko opisala, kaj delamo in kod hodimo. Dostikrat, ko gremo na obisk k prijateljem, me vprašajo, kaj je vzrok, da več ne pišem, oziroma naj kaj pišem.

Vzrok je, ker delam v oblačilni fabriki v Johnstownu, kar je že precej oddaljeno od nas. Tja se nas vozi šest deklet in jaz iz te okolice. Pridemo domov kasno, potem je treba še doma kaj narediti in ura je devet in treba je k počitku. Delam tam že pet mesecev, toda nisem videla še nobenega slovenskega dekleta, dasi nas dela 500. Mogoče bom še enkrat opisala, kakšen sistem je tam.

Vreme je bilo zelo slabo zadnje žimo; skozi tri mesece ni bilo drugega kot led in sneg. Dostikrat smo kar drsali proti Johnstownu, parkrat pa se je moja "liza" tudi kar proti domu obrnila. Naj povem kako se imamo ob nedeljah. Najraje gremo na obisk k prijateljem.

Pred par meseci smo bili pri Antonu Vidrihu na Lloydellu.

Z nami so bili tudi John Jurca, Katy in Frank Kresovich. Tone-tova žena nam je fino postregla z neko rdečo tekočino. Ker je galonček ni bilo dovolj, je šla še po drugega. Kakor se vidi po vrtu, je Tone fin gospodar. Povabljeni smo bili tudi k Franku Suštarsiču na njegovo 50-letnico in smo se torej kmalu poslovili od Tone-tove družine in odšli k Suštarsičevim, da smo mu voščili še nadaljnjih 50 let, da jih bo vsaj sto. Vsi so bili že precej veseli, kakor je naša slovenska navada. Še malo smo pokramljali in se poslovili. Tam sem prodala tudi nekaj vstopnic. Obljubili smo, da bomo prišli na veselico, toda mi mož je moral tisti večer delati. Z Janezom Jurcom sva tam nabrala tudi nekaj podpore Proletarcu, kar je bilo že priobčeno.

Drugo nedeljo smo bili pa v Rockwoodu pri Dornikovih. Njegova žena je dve let tujca tamkajšnjega društva SNPJ. Tam sta Frank in John Dornik. S Frankom sva hodila v šolo na Igu. Njegova žena je tukaj rojena Slovenka in kot je videti, se prav dobro razumeta. Letošnjo pomlad smo bili skupaj v hotelu ob cesti 30, ki je zgrajen kot ladja; ima kabine in krov in se od tam vidi v sedem okrajev treh držav.

Gredu domov smo se ustavili pri družini Primšer in pri bečljarih. Tam sva s Katy Kresovich še peteršilja doble, da sva lahko skuhalo dobro juho našim "slabšim" polovicam. Bili smo tudi v Central Cityju z našimi prijatelji. Tam smo slišali Kramarjev orkester, ki fino igra, da mora clovek res plesat. Samo udeležba je bila slaba, ker je bil gledalci v drugi dvorani in tudi dobra godba. No, bo pa drugič boljše.

Nedavno smo bili tudi v Kraynu, kjer je precej velika slovenska naselbina. Tam okoli je mogoče mozu precej znano in tudi Janezu Jurcu. Obiskali smo tudi njih Slovenski dom, kjer sva s Katy še par slovenskih zapeli — seveda so nama tudi moški pomagali. Kakor se vidi, so tam še precej napredni, zeleti pa je, da bi pristopili nazaj k federaciji.

Letos sva z možem tudi nekaj Majških glasov razpečala v tej okolici. Pomagal nama je pri tem tudi naš zastopnik Frank Cvetan; le škoda, ker je slabega zdravja, da bi jih tudi on kaj več razpečal.

Na seji našega društva 503 so člani naju z možem izvolili za zastopnika na federacijski seji. Naše društvo gre še vedno dobro naprej. Pomladi smo imeli dve veselici, obe dobro obiskani, tako da je blagajna spet napredovala. Samo pogreščamo našega tajnika, ki je šel v Detroit za delom in tudi tam cstal. On je bil fajn za to delo in mu želimo uspeha. Člani so ponovno izvolili njegovega očeta nazaj za tajnika. Kakor slišimo bo šel v Detroit tudi naš predsednik — brez dela ni jela, kot pravi pregovor. Ravno so se ti naš fantje dobro privadili, kako voditi sejo. Pa kaj hočemo, kruh je prvi. Bomo pa starejši držali in bo šlo. Naše društvo bo imelo piknik, o katerem bomo še poročali. Iz blagajne je dalo pet dolarjev za pomoč Jugoslavlji.

Prihodnjič bom opisala moje občutke na Cornvillu, oziroma obisk Ižanke Lucy Glavan in njene družine.

Mary Tursach, 503.

Nekaj kritike

Cleveland. — Kot je že vsem znano, so clevelandska društva SNPJ kupila izletniško farmo, ki je res primeren prostor za vsake priredbe. Na otvoritvi letošnje pikniške sezone sem delal zunaj za baro in je več ljudi mislilo, da sem bil pijan in nespo-soben za baro. Ampak po pravici povedano, bil sem še več kot pijan in prekel ves odbor ter jim tudi povedal, ako mi še kdaj dajo tako opremo za točenje, bom še bolj zaropotal. Odbor namreč ni prej nič pregledal, kako deluje.

Ko je bilo največ ljudi in je vse hotelo imeti pijačo, sta mi obe pipi odpovedali, naker sem postal še več kot pijan. Pivo je nekaj časa teklo, pa se je ustavilo, in to se je večkrat ponavljalo, orodja pa nisem imel nobenega, da bi popravil. Med tem časom so mi pa drugi pomolili instrument za "sapo", ker so bili okrog vsakovrstni mehaniki in potem (Dalje na 3. strani.)

TEDENSKI ZARKOMED Anton Garden Tragedija Evrope in njeni nauki—VI.

Zadnjič sem omenjal mnenje angleškega jaskgega eksperta Liddella Harta, ki pravi da Anglija ne bo mogla prej znesti vojne kontinent, kar je potrebno, če hoče zmago dokler ne "omehča" predvsem nacijske nacije s psihološko vojno, to je z demoralizirano tako zvane "domače fronte", kot je na primer storil Wilson v prvi svetovni vojni s svojimi 14 točkami.

"Psihološka vojna" — "mehanje" — demoraliziranje civilnega prebivalstva kot armade — je prav tako važno bojno sredstvo kot so mehanizirane armade. To potrjuje mnoge avtoritete, predvsem pa je to dokazal Hitler s svojo izborni "petokolonsko" propagando, ki je sploh njegova prednja udarna moč. Ost te njegove propagande je obljubljanje "novega reda" v Evropi. In ker v stari Evropi nima že skoraj nihče več vere razen nekaj zakrknjenih torijev in burboncev, zato nam tudi tako uspejajo s širjenjem svoje paralizirane moči.

Zdi se mi, da bi bila situacija v Evropi precej drugačna, če bi bila Anglija in sploh vsi resnici demokratičen svet že zdavnaj nastopil proti hitlerizmu s programom, ki bi res ponil novo Evropo in sploh mednarodni gospodarski in politični "new deal" v pogledu na njih, ki pod skorjo tudi v tej vojni igrajo le važno vlogo. Ampak izgleda, da je Anglija di tukaj — "zamudila bus", ker še danes ni benega sluha o kakšnem njenem načrtu za vojno rekonstrukcijo Evrope. Vzrok je, da se Anglija predvsem bori le za ohrano svojega majajočega se in ográžanega imperija.

Bilo bi tudi naivno pričakovati od vladnega torijskega razreda v Angliji in Franciji da bi prišel na dan s kakšnim programom resnično demokratično in skupaj povezano v Evropo in za pravično rešitev kolonialnih vprašanj. Zato pa je Francijo tudi zadelo ka tragedija in zato tudi toliko trpi in kro-angleško ljudstvo — ne samo angleško, mar ljudstva vseh držav, katere je Hitler že p-jarmil.

S takim programom, ki bi vzgal srca tlačnih ljudstev v Evropi in izpodkopal nacizmu v Nemčiji in fašizmu v Italiji, bi gljija — in prej Francija — lahko nastopila tedaj, če bi bili njuni vladi popolnoma in angleške delavske in francoske socialne stranke. In tudi to šele tedaj, če bi bil lavstvo v obeh državah dovolj dalekovidno čemer pa še tudi manjka dokazov.

Da je šlo delavstvo v Angliji in Franciji vojno za poraz hitlerizma, to je, da je v vojni proti fašizmu, o tem ni nobenega dvoma. Toda gola protifašistična propaganda ne more izdelanega programa za resnično NOV Evropo in za NOV mednarodni red je la sulica brez osti, ki le odletava od trde kate zverino samo podivja.

Zdi se mi, da nista samo torijska Anglija buržvazna Francija "zamudili busa", mar tudi celokupno evropsko delavstvo po svetovni vojni. Sploh segajo usodne napake dneve prve svetovne vojne. Ena teh napak bila Wilsonova točka o samoodločevanju narodov, ki je sicer poetično lepa, toda v moji industrijski družbi, v kateri so narodi bolj bolj odvisni drug od drugega in je za njih gostanje potrebna čim ožja kooperacija, je politična točka le vaba in prevara.

Evropa je bila že z zaključkom zadnje vojne oziroma še prej, gospodarsko zrela za federalni državni ustroj, za Združene države Evrope. V resnici pa je omenjena Wilsonova točka, katere se je odklenilo tudi razredno zavestno delavstvo, dala pobudo popolnoma nasprotnemu, to je duhu nacionalizma, ki je protisamemu konceptu federalizma, to je političnemu in gospodarskemu zedinjenju narodov. Tako smo videli tudi socialiste, ki so se energijo posvetili ustvarjanju novih nacijskih držav, predvsem na telesu razpadle Avstrije, ki je bila več ali manj gospodarsko ena, namesto da bi se bili posvetili ustvaritvi evropske federacije — Združenim državam Evrope. In te nacionalistične države in države, potem ogradije z visokimi carinskimi zidovi, so čim bolj dušile druga drugo, izjemala ljudstva za oboroževanje in gojenje militarizirane razmere, ki so porodile to, kar vidimo danes v Evropi.

Z drugo besedo: tudi evropski politični cialisti so zelo slabo razumeli gospodarske politične dinamike moderne industrijske družbe. Na splošno so ostali tam, kjer sta jih stila Marx in Engels, namesto da bi prevladali (Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 17. junija 1921)

Domače vesti. V Chisholmu, Minn. je umrl 45-letni Matija Knavs iz Retja pri Loibnem toku.

Delavske vesti. V Minneapolisu je bilo ljenih 11 socialističnih občinskih odborov.

Inocentivo. Kemalisti (turški vstani) se pripravljajo na napad na Carigrad.

Sovjetska Rusija. Zbližanje med sovjetci Kitajci proti Japonski.

Drama v newyorkskih "slumih". Uprisorili so jo tamošnji prebivalci kot protest proti administraciji šupana La Guardiye, ki namerava prodati 24 zemljišč, na katerih se igrajo otroci.

Novice z starega kraja

Slovenije BILA JE NASTREJŠA OVENKA

Središče, 5. marca.
4. marca smo na središkem
izročili materi zem-
starejši slovensko mater.
stari 106 let je nam-
2. marca usahnilo življenje
Čurinov, rojene Kola-
je bila po Središču
kot Kri-
1836 v Vodranjih. Ko
27 let, je šla pred oltar
12 letih zakona povila 5 o-
življenje je bilo trpko, tru-
skrbni polno. Z možem sta
želarijo, skromno posest-
pri Sv. Bolfenku. Ko ji je
tako zgodaj umri, je morala
skrbeti za za otroke in je
30 let po trikrat na teden
z vozikom sir in maslo
razdaj. V svetovni vojni je
bila sina in italijanski fron-
je bila na stara leta osame-
vojo že tudi priletno hčerjo.
romna žena je učakala vi-
starost v vednem odreka-
pri tem pa z izredno žilavo-
in bistrim duhom. Citati
naučila sama iz molitvenj-
v mladosti je bosca poleti in
ni hodila k maši. Njen spo-
je bil izredno svež in je še
pomnila Mázdare, ki so se
vkorakali v Središče. Ve-
je bila skromna v jedi in pi-
pri tem pa je ostala dolgo
enavodno čvrsta. Ob stolet-
so jo z avtom peljali k maši
je še prav prijetno povese-
v prijateljski družbi. Sre-
ni so jo imeli radi in so ji
regili po svojih močeh. Zade-
to pa je bila že močno izo-
na, zimo je večidel preleža-
postelji, pa še tu se ni mogla
prav ogreti. Ko je prišla
po njo, ji je bila rešiteljica,
od skromne babice ni bilo
ničesar več kakor kost in
Ob pogrebu ji je vsa sre-
fara toplo poželela lahek
v domači zemlji.

DRAT. KO JE BILO NA KARTE

ne govorimo več o "zad-
svetovni vojni, imamo no-
rav tako svetovno. Zdjaj
o prejšnji svetovni vojni
se pravilno razumemo.
naj so imeli krušne karte
jih tudi imamo. Pa ime-
drugače karte, saj se je
živeli uradno urejali po
Obrnili smo se na go-
Rikarda Tavčarja, ki je
imel največ posl. s tem.
ljen je bil mestnemu apro-
njakemu uradu in je izme-
doživljal strah pred nad-
nimi, zdaj pred ljudmi, ki so
lačni in so hoteli jesti.

Doje vrste lačnih

akor zdaj, ko sicer še nismo v
to, so tedaj uvedli karte. In
stijle je ostalo nekaj drago-
izkušeni in nam, takore-
drugi "generaciji na karte",
kaj sploščka res ni bilo tre-
odbiti križevga pota naših
in očetov. V dežju, mrazu
segu so ljudje postajali pred-
vinami v dolgih vrstah. Tru-
strok so bile prepuščene na
slabi tovarišiji. Toda sti-
je bila za golo življenje in
bi mogel drugače obrniti?
Tavčarju, sedaj upokojenemu
stratnemu uradniku, ki pa
es cil in veder razmišlja o
kako bi se dalo pomagati in
postaviti zamotani aparat
nih in morda še drugih kart,
posrečilo rešiti uganko in
ni bilo treba več postaja-
v vrstah. Celo dunajski in
li listi so pohvalno pisali o
ki je vladal v Ljubljani;
neki graški mestni svetnik
potrdil v Ljubljano, da se
sne oči prepiča in se česa

Kamen v moki

ma pa je bilo rešeno eno
anje je z vsa silo pritisnilo
na vse bolj kočljivo. Prišlo
ovo razdobje, razdobje po-
kajanja živil. Lačnim lju-
ni bilo mar, kako aparat
rešiti je z enim samim so-
ali prebrati, da so dobili do-
Toda kdo bi jim mogel us-
Ljudje so postajali v vr-
pred trgovinami, razdelje-

Krznino in glad

G. Rikard Tavčar je tedaj, ko
je bil kot vojni obveznik zaradi
aprovizacije oproščen vojaške
službe, dan za dnem romal na
vlado, da bi odpravil povsem
nemogoči sistem državnim kart.
Majhno število magistratnega ur-
adništva ni bilo kos celim grma-
dam kart, katerih število je te-
densko šlo v milijone samo za
moko in kruh. A kje so bile še
druge? Saj je bilo na karte vse,
kar je človek najbolj nujno po-
treboval za preživljanje.

Tiste dni se je na aprovizaci-
ji mešalo vse, kar je bilo siro-
mašno in kar je bilo premožno.
Nekoč je prišla neka gospa v ko-
žuho in beraška sestradana žen-
ska. Mnogoča je godrnjala, kaj
pač ta tu išče. Gospa v kožuho
pa se je zjokala in povedala, da
je že vse, kar je imela, zamenja-
la na deželi za hrano, ker za den-
ar niso hoteli nič dajati. "Če
pa še to prodam," ki je reviči-
no bodel v oči, "bom gola osta-
la."

Povabljenec deželnega predsed- nika

Nekoč je bil g. Tavčar nujno
klican na deželno vlado, kjer so
mu povedali, kaj se je prime-
rilo deželnemu predsedniku grof-
u Attensmu. Njegova kuharica
je šla k mesarju in vzela meso
za 16 oseb. Službojuči stražnik
jo je vprašal, za koga prihaja,
da ima toliko dobiti. Deželni
predsednik je pojasnil, da zato
potrebuje toliko, ker ima vedno
kakšne povablence. Zadevo so
potem tako uredili, da je deželni
predsednik za povablence dobil
posebej odmerjeno po potrebi.

Odnosaji med Rusijo in Nemčijo predmet usibanj

(Nadaljevanje s 1. strani)
Stalinova tajna policija (GPU)
je kazenska roka komunistične
stranke. Ta vodi razredno borbo,
odreja eksekucije in vzdržuje
jezničnice ter koncentracijska
taborišča. V rdeči armadi vidi
svojo sovražnico. Mnogi napove-
dujejo, da se bo iz razlik med
maršalom Timošenkom in Stali-
nom razvila odprta vojna med
armado in tajno policijo.

Tri nemška letala se razbila

Ližbona, Portugalska, 16. jun.
— Tri nemška bojna letala so
treščila na tla na portugalskem
ozemlju v bližini španske meje
in se razbila, pravi sem dospela
vest. Eno letalo, čigar identite-
ta še ni bila ugotovljena, je tudi
padlo na tla.

Vsi enaki

Škotski kmet vstopi v kupe,
kjer sedé trije Škoti. Gospod,
ali imate vžigalico? vpraša pr-
vega.
— Obžalujem, ne. Tudi druga
dva odkimata z glavo.
— To je skopa družba, zago-
drnja Škot in potegne iz žepa
vžigalnik.

Na plesu

— Gospodična, med plesom
ste tako lahki, da bi človek mi-
slil, da plavate po zraku.
— Kako bi ne bila, saj moram
neprestano skakati čez vaše no-
ge.

Tedenski žarkomet

(Nadaljevanje s 2. strani.)
naprej v analizi dinamičnih sil
kapitalizma in industrializma.
Zato so se tudi z naslodo oprjeli
Lige narodov, kot da bi njen po-
vsem posvetovalni ustroj mogel
biti nadomestilo za tako evrop-
sko federacijo, ki bi posameznim
narodom dajala popolno
kulturno, toda omejeno državno-
tvorno avtonomijo.

In tako bo mogoče beležila
zgodovina to ironijo, da je padla
za zgodovinska naloga pred Hit-
lerja, namesto da bi se bilo za-
njelo zavzelo socialistično orien-
tano delavstvo, dokler je bil še
čas, ali pa namesto da bi bile to
mislijo prevzele tako zvane de-
mokratične države z Anglijo na
čelu ob izbruhu ali kmalu po
izbruhu sedanje vojne.

Sicer ni še vse zamujeno, dasi
je že skoraj dvanajsta ura. Če
bi na primer zdaj Anglija prišla
na dan z velikopoteznim načr-
tom za rekonstrukcijo Evrope
na federativni podlagi kot proti-
utež proti Hitlerjevemu "nove-
mu redu", bi nacizmu lahko še
slaba predla.

Toda ta načrt bi moral biti
odkritosrčen napram Nemcem,
jih sprejeti kot enakopraven na-
rod, in sicer prvič iz razloga,
ker je po številu največji in dru-
gič, ker je genij v gospodarstvu
in organizatoričnih sposobnostih.
Tudi je dal svetu že mnogo veli-
kih znanstvenikov, skladateljev,
pisateljev in drugih genijev,
predvsem vojaških (zame naj-
manj vrednih). V weimarski
republiko so Nemci pokazali, da
so lahko tudi demokratični in
da znajo kooperirati z narodi.
Če so potem podivjali in se o-
klenili Hitlerja, ni to povsem
njih krivda, marveč krivda go-
spodarskih in političnih okol-
ščin z infamno versajsko pogod-
bo vred.

In kakšna naj bo ta evropska
federacija? Za vzorec lahko slu-
žijo v veliki meri Združene drž-
ave, ki vsebujejo več narodnosti
kot jih ima Evropa, toda lahko
vsi v miru živimo, delamo sku-
paj v tovarnah in rudnikih, na
poljih, v šolah, uradih, kjerkoli.

V evropski federaciji bi lahko
imela vsaka narodnost svojo drž-
avo s popolno kulturo, toda z
omejeno politično in gospodar-
sko avtonomijo. Vrhovna oblast
bi morala biti federalna vlada,
katero bi tvorili federalni po-
slanci, izvoljeni po posameznih
državah, bodisi z ljudskimi gla-
sovanjem ali po državnih zbor-
nicah na podlagi števila prebi-
valstva (na primer na vsakih
pet milijonov enega poslanca —
od enega ali več, kar bi že bil
minimum). V področje federal-
ne vlade bi na primer spadala
vojska (posamezne države bi
imela le policijo, k večjemu
prostovoljno narodno gardo),
enoten denarni sistem, regulira-
nje meddržavne trgovine, pro-
movanja minimalne socialne in
delavske zakonodaje, regulira-
nje mednarodne trgovine itd.

Evropska federacija bi morala
prevzeti v svoje roke tudi vse
kolonije, ki so jih nagrabile in

naropale skozi zadnja stoletja
Anglija, Francija, Belgija, Hol-
andska, Španija, Portugalska in
Italija in s katerimi se bosta
skušala nasititi Hitler in Mus-
solini — tudi Stalin se jih ne bo
brnil! Le na ta način bi bilo
mogoče rešiti to pereče medna-
rodno vprašanje, v katerem je
izvor vsake moderne vojne —
ves, tudi sedanje!

Federalna kolonialna oblast
bi seveda morala upravljati kol-
onije, ne samo v interesu Evro-
pe, to je izkoriščati jih, marveč
tudi v interesu kolonialnih
ljudstev v smeri socialne zaščite
in demokratične izobrazbe in jih
vzposabljal za samovlado v
obliki dominijona ali pa popol-
ne neodvisnosti za velike koloni-
je, kot je na primer Indija. Afriški
narodi naj bi se na primer raz-
vijali v smeri svoje lastne
federacije.

Če se hočejo ne samo evropski,
marveč tudi drugi narodi izne-
biti vojne in vseh njenih grozot,
se morajo v Evropi združiti v
svoji federaciji in rešiti koloni-
jalni problem v interesu vseh.
Taka reorganizacija Evrope in
kolonialnih posesti bi se ne po-
menila socializma, vendar pa bi
bil s tem storjen velik korak k
socializmu.

Le če Anglija pride na dan s
takim ali podobnim načrtom kot
ga zgoraj omenjam, sme upati
na izpodkopanje tla Hitlerju in
nacizmu, kakor tudi na končno
zmago. Sicer je že pozno za
njeno spreobrnitev iz Savla v
Pavla, toda dokler tega ne stori,
se vsaj pisec teh vrstic ne bo
navduševal zanjo, pač pa še na-
dalje smatral to vojno kot novo
evropsko in svetovno tragedijo,
ki ne bo rešila nobenega vpra-
šanja, marveč le vstvarila nove
pogoje za novo svetovno klanje
čez par desetletij, to je če se ne
bo svet v sedanji vojni uničil za
daljšo dobo.

Gornji članek je bil napisan
že pred par tedni, še predno je
angleški zunanji minister Eden
objavil — "vojne ali mirovne
cilje" Anglije. Ko sem čital su-
majcijo njegovega govora v Chi-
cago Daily Newsu, sem se spom-
nil na pregovor, ki pravi: "Kog-
ar hočejo bogovi pogubiti, ga
najprvo oslepe."

Eden ni v tem govoru povedal
nič novega, ničesar, kar bi užga-
lo revolto proti Hitlerju in hit-
lerizmu v Evropi. V resnici je
najbrže pognal vse Nemce, tudi
nasprotnike nacizma, še tesneje
k Hitlerju, ker je Nemčiji odprto
objubil še veliko hušnji mir kot
je bila versajka pogodba, če bo
zmagala Anglija. Osedlati jo
namerava s "političnimi in voja-
škimi pogoji, ki jo bodo potisnili
v tak položaj, da ne bo nikdar
več ogražala svetovnega mira,
ali pa postala najslabši gospo-
dar, kar jih je Evropa že vide-
la," kot stoji v Daily Newsu.

Vse izgleda, da so bogovi res
oslepili Anglijo, kar je še toliko
slabše za Ameriko kot tudi za
vse Evropo. Reši jo lahko le
Amerika, in sicer ne toliko z
orožjem kot če v Evropi užge
revolto proti Hitlerju in hitle-
rizmu s predloženjem daleko-
sežnega programa za Združene
države Evrope in novega med-
narodnega reda — nekaj takega,
kar sem zgoraj orisal. Ampak
pri tem bi najbrže naletela na
največjo opozicijo pri angleških
torijih in imperialistih. In brez
takega programa, na katerega bi
morala vnaprej pristati tudi An-
glija, je navduševanje za to voj-
no le — velika tragedija. In to
velja posebno za Ameriko, ki
nima v tej vojni kaj pridobiti,
lahko pa izgubi poleg hlač tudi
Rooseveltove — "štiri svobode",
od katerih prav nič ne ostaja za
eksportacijo. — Konec.

(Ta kolona bo šla za par tednov
na počitnice.)

**SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTA**
izdaja svoje publikacije in še
posebno list Prosveta za koristi-
ter potrebno agitacijo svojih
društev in članstva in za propa-
gandno svojih idej. Nikakor pa
ne za propagando drugih pod-
pornih organizacij. Vsaka or-
ganizacija ima običajno svoje
glasilo. Torej agitatorični dopisi
in naznanila drugih podpornih
organizacij in njihovih društev naj
se ne pošiljajo listu Prosveta.

Revija "Common Ground" išče pri- merne fotografije

Priobčila bo one najboljše,
ki opisujejo priseljeniško
življenje v Združ. državah

Mnogi so se laskavo izrazili o
slikah iz življenja tujerodnih
Amerikancev, ki so bile priob-
čene v zimski številki revije
"Common Ground", ki do sedaj
izhaja po štirikrat na leto in ki
jo urejuje naš Louis Adamič, do-
čim je izdajatelj Common Coun-
cil for American Unity, prejšnji
FLIS. To je dalo povod, da se
išče več takih snovi za bodoče
izdaje.

"Common Ground je prepi-
čan o važnosti tega dela," je re-
kel Mr. Adamič. "V vsaki bodo-
či izdaji nameravamo priobčiti
nekoliko fotografij enake narave.
Zlasti bo nas veselilo dobiti
take slike od amaterjev, ki jih
prosimo, da pošljejo svetle odti-
ske, ki so primerni za svrhu in
obliko revije. Slike naj bodo
nove ali stare o priseljenicah,
njihovih domovih, cerkvah, so-
seščinah in naselbinah v Zdu-
ženih državah; tudi o notranjo-
sti hiše, o privedenju, socialnem
in cerkvenem življenju, porokah
in raznih običajih. Naj pošilja-
telj navede, kaj slika predstavlja
in odpošlje sliko na naslov:
Mr. Alexander Allan, Photo Edi-
tor of Common Ground, 222
Fourth Avenue, New York City."

Za vsako sliko, ki bo izbrana
za priobčitev, bo plačano do \$5,
ali Common Ground ne prevzema
nikake odgovornosti za vpo-
slane fotografije. Fotografija se
povrne le tedaj, ako odpošilja-
telj pošle kuvertu z znakmo in s
svojo adresno.

Dočim prva svrha tega poziva
za slike je ilustrirati v reviji
Common Ground manj znane fa-
ze priseljeniškega življenja v
Združenih državah, se tudi upa,
da se bo končno moglo nabrati
mnogo fotografičnega materiala
zgodovinske važnosti, ki opisuje
Ameriko v teku razvoja.
Uredniki so prepričani, da mora
biti precej dosti starih slik v
družinskih albumih, ki spomi-
njajo na priseljeniško življenje
v preteklosti, morda dve ali tri
generacije nazaj. To vse je ja-
ko važno v zgodovini narodnost-
nih skupin v Ameriki.

Za darila takih slik, ki imajo
kulturno ali zgodovinsko važ-
nost, pa se ne morejo rabiti za
objavo v Common Groundu, bo
uredništvo jako zahvalno. Vred-
nost takih slik bi bila jako ve-
lika kot vir, iz katerega izdaja-
telji knjig in drugih publikacij
bi mogli črpati snov za ilustra-
cije.

Common Council—FLIS.

Glasovi iz naselbin
(Nadaljevanje s 2. strani.)
sem moral točiti same pene, ker
nisem mogel več "sape" ali "ge-
sa" kontrolirati. Nazadnje sem
bil pa vsega jaz kriv in še pija-
nega so me posili hoteli napra-
viti.

Ampak, če bi mi šlo vse do-
bro, sem gotov, da bi že ob šti-
rhi popoldne ne imeli nobene pi-
jače. Po mojem mnenju je že
prejšnji dan treba vse pregleda-
ti, tako kakor je Kos delal. Ko je
lani odbor določil sto dolarjev
za "party" za delavce, sem na
federacijski seji rekel, da bi bi-
lo bolje, ako bi tistih sto dolar-
jev porabili za nov vodnjak, da
bi povsod vodo napeljali, kjer je
potrebna. Bil pa sem zavrnjen,
da je odbor tako sklenil in tako
se je tudi vršilo, vode pa še se-
daj ni.

Odkar je bila tista priredba,
niso nobenega potrebnega dela
storiili; če bo šlo tako naprej, je
bolje, da vse skupaj prodajo.
Potrebno je napeljati vodo, po-
trebno je skopati iz kleti hladil-
nico 10x10 pod zemljo. Sicer bi
bili morali to storiti že tedaj, ko
so klet kopali, a se da še danes
napraviti. Da je hladilnica po-
trebna, mora vsakdo priznati;
sedaj pivo pripeljejo v soboto in
potem se do drugega dne preveč
segreje, pri pipi se pa tudi ne
more ohladiti, ker se preveč hi-
tra toči.
Potem je treba v potoku napra-
viti kopalnice iz betona. Pro-
stor bi po mojem mnenju moral

biti 80 čevljev dolg, 20 čevljev
širok in primerno globok. Beton
bi moral biti toliko visok in mo-
čan, da bi ga ne mogel noben
naliv zasuti. Seveda bi morali za
to dobiti vladno dovoljenje, kar
pa bi lahko preskrbel sodnik
Laushe in John Lokar, ki sta
poznana v vseh uradih.

Morali bi tudi drevje očistiti
in oškropiti. Letos je vsega mr-
čes uničil, ker se nihče ne briga.
In kar je še prostora, naj bi na-
sadili sadno drevje, ne pa gozd-
nega, kakor se sedaj dela; pod
sadnim drevjem vedno lepo trava
raste, gozdno drevje jo pa u-
niči. In ko bo enkrat trava uni-
čena, bo v suši sam prah, v mo-
krem pa blato. Kar se drevja
tiče, bi ga veliko ljudi kupilo, da
bi ga zasadili za spomin, samo
akcije je treba. Za letos je to se-
veda že prepozno.

Vem, da se bom s tem vsem
zameril. Ampak meni ni za zame-
ro, mi je za koristi organizaci-
cije. Ako bi se vse to izvršilo,
potem bi res lahko rekli, da im-
amo lep prostor za izlete. Seveda
bi se dalo še kaj sugestirati, to-
da tukaj navedene izboljšave so
nujno potrebne.

Angleška ofenziva pri Sollumu

Glavno mesto Sirije obkroženo

Rim, 16. jun. — Ljute bitke so
v teku pri Collumu, Egipt, kjer
so angleške čete začele ofenzivo,
poročila vrhovno poveljstvo. Po-
ročilo dostavlja, da so bili angle-
ški naskoki odbiti povsod in da
se bitke nadaljujejo. Angleži so
utrpeli velike izgube v ofenzivi,
na katero so se pripravljali več
dni.

Berlin, 16. jun. — Angleški na-
padi na sollumski fronti so se
izjalovili zaradi močnega odpo-
ra nemških in italijanskih čet in
bojnih letal, pravi vrhovno pe-
veljstvo v svojem poročilu. An-
gleži so izgubili dva bombnika
in deset bojnih letal v spopadih
nad to fronto.

Druga vest se glasi, da so Nem-
ci potopili angleško križarico, dve
drugi pa poškodovali v akciji v
vzhodnem delu Sredozemskega
morja. Nemška letala so ponov-
no bombardirala otok Ciper.

London, 16. jun. — Angleške
in svobodne francoske čete so
oddaljene samo pet milj od Da-
maska, glavnega sirijanskega me-
sta, in dvanajst milj od Bejruta,
glavnega mesta Libanona, se
glase sem dospela poročila.
Damask je obkrožen in padec se
pričakuje vsak čas.

Francoske čete so se umaknile
iz Sidona in mesto so zasedli za-
vezniki. Slednji so okupirali tu-
di več vasi. Vlada v Vichyju je
priznala izgubo Sidona in nazna-
nila, da so čete formirale novo
obrambno črto pri reki Nehr Ed
Damour.

Avtna unija zahteva nove volitve

Prizadetih je šest to- varn General Motors

Detroit.—Avtna unija UAW
CIO je pred zveznim delavskim
odborom vložila peticijo, da raz-
piše tovarniške volitve v šestih
tovarnah General Motors Corp.,
v katerih je lansko pomlad zma-
gala z majhno večino avtna uni-
ja ADF.

Te tovarne so Chevrolet in
Fisher Body v Kansas Cityju,
Mo., in dve tovarni v Meridenu,
Conn., ter v Tonawandji, N. Y.
Walter Reuther, načelnik Ge-
neral Motors divizije, je rekel,
da je zadnje zvišanje plač za de-
set centov na uro in izboljšanje
drugih pogojev, katere je unija
prijavila pri tej korporaciji, po-
živela organizatorične aktivnosti
v vseh tovarnah. V Fisherjevi
tovarni v Norwoodu plačuje
unijaki assesment 80% delavcev,
v Chevroletovi tovarni v istem
mestu pa 95%. V Kansas Cityju
so v tovarnah te družbe ostali le
ostanki, ki delavce spominjajo
na unijo ADF, je dejal Dale To-
ler, zastopnik avtne unije.

Hollywoodske igralke so s piketiranjem prilele na pomoč 89 članom unije CIO United Electrical, Radio & Machine Workers, ki so zastavili v delavnici za rekonstriranje Columbia Co. za svišanje plače. S pomočjo teh krasotic so seveda zmagali.

EMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

Majaja z glavo je oče Fouchard še dalje grajal blago, češ, da je preveč pokvarjeno. In ko je šel z možmi v kuhinjo, je menil:

"Nazadnje, morali se bodo zadovoljiti... Sreča je, da v Raucourtu nimajo nobenega reberca več. Ako je človek lačen, je vse, kaj neda?"

In ves vzradočen v svoji duši, je poklical Silvino, ki je pravkar spravila Charlota v posteljo. "Prinesi kozarec! Zvrnemo ga požirek, da bi Bismarck prej crknil!"

Tako je živel Fouchard v dobrih odnošajih s prostovoljniki dieuletskih gozdov, ki so že skoraj tri mesece v mraku prihajali iz svojih neprodirnih goščav, klatili se po cestah, pobijali in plenili Pruse, kar so jih mogli presenetiti, ter hodili nad pristave in izzemali kmete, kadar je začelo zmanjkovati sovražne divjačine. Bili so strah vseh vasi, in to tembolj, čim so se nemške gosposke, kolikorkrat je bil kak provijantni voz napaden ali kaka straža zaklana, znesle nad sosednjimi kraji, dolžeče jih sporazumljenja s prostovoljniki, ter jim nalagale denarne kazni, vodile župane v jetništvo in požigale koče. In če kmetje kljub veselju, ki jih je mikalo, niso izročili Sambuca in njegove učete, so mu prizanašali zaradi strahu, da jih ubije neprizakovana krogla na kakem steznem ovinku, ako se jim nakana ponesreči.

Foucharda pa je nenavadna misel napotila, da je kupčeval z njimi. Ker so hodili vse navskriž po tistih krajih in so poznali cestne jarke tako dobro kakor hleve, so postali njegovi dobavitelji crkle živine. Nobeno govedo in nobena ovca ni poginila tri milje naokoli, ne da bi jo ponoči pobrali in spravili k njemu. Plačeval jim je z živili, zlasti s kruhom, s celimi zalogami kruha, ki jih je pekla Silvina nalašč zanje. In sicer, dasi ni posebno ljubil prostovoljnikov, vendar ga je navdajalo skrito občudovanje od teh spretnih fantov, ki so počeli, kar se jim je zdelo, in se niso mnogo menili za ljudi; četudi mu je dajalo njegovo trgovanje s Prusi bogat dobiček, vendar se je v svojem srcu smejal z divjaškim smehom, kolikorkrat je slišal, da so zopet našli koga izmed njih s prerazanim grlom za cesto.

"Na vaše zdravje!" je povzel ter trčil s trojico. Nato si je obrisal ustnice s hrbtom roke in dejal:

"Čujte, hudo reč so napravili zaradi tistih dveh ulancev, ki so jih našli pri Villecourtu brez glave. Saj veste, da je Villecourt od večeraj v plamenih: kakor pravijo, so zapalili vas za kazen, ker vas je sprejela pod streho... Kar lepo previdni bodite, veste? In ne vrnite se prehitro! Kruh že dobite, pošljem vam ga tja dol."

Sambuc se je divje zarežal ter skomizgnil z ramami. In nenadoma se je razljutil in tresčil s pestjo po mizi:

"Strela božja! Z ulanci ni težave, toda onega drugega bi si rad enkrat ogledal med štirimi očmi. Saj ga dobro poznate, ogleduha, ki je služil pri vas."

"Golijata," je dejal oče Fouchard.

Silvina, ki je sedela spet pri svojem šivanju, se je zdrnila, prisluhnila in prekinila delo.

"Da, da, Golijat!... Ah, ta razbojnik! On pozna Dieuletski gozd kakor jaz svoj žep; zmolen nas je spravil nekega dne v pruske krepčije: saj se je pri "Mateškem križu" že nedavno hvalil, da nam posveti, preden mine teden dni... Podla mrha! Jasnó je kakor beli dan, da je on vodil Bavarce tisti dan pred Beaumontom... Kaj ne, vidva?"

Tako gotovo, kakor gotovo nam sveti ta sveča!" je potrdil Cabasse.

"Per amica silentia lunae," je dodal Ducat, ki svojih izrekov ni vrival zmerom na pravem mestu.

Sambuc pa je zopet udaril s pestjo, da je miza zažvenketala.

"Sojen je, ropar, in obsojen!... Če katerikrat izveste, kod pride mimo, obvestite me, pa pojde njegova glava za onima dvema ulanskima tja dol v Meuso! Strela božja, porok sem vam za to!"

Nastopilo je molčanje. Silvina jih je gledala vsa bleda, s srepimi očmi.

"To so reči, ki ni dobro govoriti o njih," je povzel oče Fouchard previdno. "Na vaše zdravje, pa lahko noč!"

Izpili so ostanek druge steklenice. Prosper, ki se je vrnil iz hleva, je pomagal naložiti na kolesnico namesto mrtvih koštrunov kruh, ki ga je Silvina nabasala v vrečo. Toda rekel ni besede; le hrbet je obrnil, ko je brat s tovarišema odšel in izginil s kolesnico vred, ponavljaje:

"Lahko noč, pa do svidenja!"

Ko je drugi dan po zajutruku oče Fouchard ostal sam, je vstopil Golijat v lastni osebi, velik, debel in rožnatih lic, s svojim navadnim mirnim smehljajem na ustnicah. Nekam je popadlo kmeta ob tem naglem pojavljanju, a pokazal ni ničesar. Pomežiknil je s trepalnicami, ko je Golijat pristopil in mu prostodušno stisnil roko.

"Dotro jutro, oče Fouchard."

Šele takrat se je zdelo, da ga je spoznal.

"Glej no, ti si, dečko!... Oh, postal si še krepkejši, nego si bil. Kako si debel!"

In pomeril ga je od nog do glave; oblečen je bil v nekakšno suknjo iz debelega modrega sukna in pokrit s čepico istega blaga; udobna zadovoljnost je sijala na njegovem licu. Sicer pa je govoril brez tujega naglasa, s široko počasnostjo kmetov tiste okolice.

"Seveda, seveda, jaz sem, oče Fouchard... Ni mi dalo, da vas ne bi prišel pozdravit, ko sem se vrnil v ta kraj."

Starec je ostal nezaupen. Čemu prihaja? Ali je izvedel, da so bili sinoči prostovoljniki na njegovi pristavi? Treba je paziti. No, ker nastopa vljudno, je vseeno najboljšje, ravnati z njim enako.

"Počakaj fant, zvrniva kozarec vina, ker si tako prijazen!"

Potrudil se je sam ter prinesel dva kozarca in steklenico vina, s krvavečim srcem, kajpada, a zaradi kupčije ga je moral žrtvovati. Sinočni prizor se je ponovil, trčila sta, z istimi kretinjami, z istimi besedami.

"Na vaše zdravje, oče Fouchard!"

"Na tvoje, fant!"

Nato je Golijat vljudno posedel. Oziral se je naokrog kakor človek, ki si z radostjo obuja spomine o bivših časih. Govoril pa o preteklosti ni, kakor je molčal o sedanosti. Pogovor je šel o velikem mrazu, ki gotovo zelo ovira poljska dela; sreča je, da ima sneg svoje vrline, ker ugona blja mrées. Jedva da je polrazložno izrazil svojo užaljenost, namigavaje o nemem sovraštvu in preplašenem zaničevanju, s katerim so ga sprejeli po ostalih hišah v Remillyu. Kaj neda, vsak je iz svoje dežele, in razume se, da služi svoji domovini, kakor ji more. Toda v Franciji imajo ljudje čudne pojme o nekaterih rečeh. — In starec ga je gledal in poslušal tako umno, tako pomirljivo, z veseljem na širokem licu, dočim si je govoril natihem, da ta vrljačina gotovo ni prišel s slabim namenom. (Dalje prihodajš)

Med žegnanjem in slabo letino

V zadnjem zvezku glasila Slavističnega društva "Slovenski jezik" je prof. dr. Mirko Rupel objavil "Dnevopis", ki ga je Matija Valjavec kot mlad študent zapisoval na svojem domu na Béli pri Preddvoru o šolskih počitnicah leta 1847, v času, ko je iz 4. prehajal v 5. šolo. Dnevopis je dragocen dokument, ki priča o dejanju in nehanju našega naroda pred stoletjem in bo brez dvoma zanimal tudi čitatelja iz današnjih dni.

28. v. serp. Še le o poldne po južni pridem domu pa se berž spravim dva jablana obrat, vosevko in tofelj, oba polna, da bi jih škoda bilo pustiti nočnim postopacem. Obojno pleme bi še ne bil obral, pa se je bilo bati, da bi jih ponoči vasavci ne obrali in polomili; zapazili so ju bili že, gotovo tedaj je, da bi bili danes vse čisto pokončali. Je že navada vkoreninjena, da vso noč pred semenjam ta dan zunej ostanemo, pijančevajo, pokajo s korobači ki si jih celi teden z ličjo v vodi nalašč za to rabo godniga, spletajo, in streljajo in ukajo, trudnim celo noč nepokoj delajo. Sadja zlahkne so ta večer reve.

nju. Serce od veselja človeku poskakje, kadar veselimu prazniku zvoni. Semenj bo jutri, veseli se Matija! zgonenje veselo vstrezeno oznanuje velik praznik, veselo obhajanje, posvečenje cerkve sv. Ina, dočakuje cela Bela in se veseli juteršnega dne; očetje ali hišni gospodarji preravljajo meso, hišne matere štruklje narejo, za bob mesijo; fantiči, deklči nove oblačila od krojarjev, mojšker in čevljarjev nosijo, umivajo obraze, vratove, roke, noge, da bi jutro, svitile zvezde zmed drugih bliskale. — Sonce zahaja, z dimnikov skaka dim, bob se cre, od deleč diši crenje, poljsko delo jenjuje, mlinsko ropotanje vtihje — pok sokorobači, strel s puškami, ukanje se sliši, razlega po ravnini, jek odjekuje od Storsica, z Zaplate in sosednih gora po dvakrat in trikrat; tema, noč zemo pokrije, mirni in pametniši pospavajo, vasavci, fantje, otroci, o čudo! vriskajo, pokajo, streljajo, trudnim celo noč nepokoj delajo, sadja lomijo; pijančevajo; pa so v vednimu strahu, po stranskih potih postopajo, na cesto si ne upajo; deset je ura, kereme morajo zapustiti; žandarMOV se boje; boje se žandarMOV, ječe, palice še bolj; pa pijan človek, saj ne ve, kaj dela, v vinu in žganju si možgane vtopi, um skelli, pamet zapravi, jezik se mu odveže, vrisk sam, kletev sama

z gerla vre, noge ga ne derže, vsa steza, cesta je pijančova, v rov teledi, se v jamo zverne; počasi se spet na noge skomata, oči zakaljene ne poznajo ljudi, z žandarjem se srečata, ta ga šele vkroti, in drugi dan ječa. — Grem pa vendar desetkrat rajši spat, ko bi se ponoči okrog klatil, in vlačil ko meglja brez vetra, ne vedil kam bi se obrnil. V kerčmo ne smes in vso noč pod milim Bogom postopaj, se boš kmalu naveličal; pa tudi drugi dan, poglej ga pijanca, ki je vso noč brez potrebe prečul in prevrskal, poglej ga vlice, blede je kó zid, oči zakaljene komaj odpera, bolj je smerti, le de kose še nima, bolj je smerti ko človeku podoben; ga šiplje, kolje, glava, trebuh ga boli, ne ljubi se mu jesti ne piti, pa, da bi zasramovan ne bil, se sili z jedjo in pijačo, in pije, de se spet vpijan, in meni, da ni fant, ako ni pijan ta dva večera, pa zdravje zapravlja, grob duši in telesi koplje, kmalu oveni, ki bi lahko še sive lase, sive dni doživel. Kje so, matji Krajna! nekdanji čversti sinovi tvoji? Zganje, pijača Satana, vse, vse ti je spasila. Poberi se žganje z dežele in klet na vedno bodi; če te na gnoj vlije, skaziš ga, pobert se z dežele, nisi za rabo, nisi ji v prid, poberi se. Pijanci vi dozorjeni! ki ure skorej ni trezne za vas, kleti vas ne smem, Jezus prepove, pa

Angleški letalci se vkrcajajo v nekom grškem pristanišču na umiku iz Grške.

zaničujem vas, zaničujem na vso moč zavolj nespameti; pa zato vas ne prepovem piti vina, biti kar je prav in židane volje biti se sme, toda kar je prav, kar je preveč, je pa preveč; tudi sam ga rad pijem, ne skrivam, očitno povem; sej vince je sladko, daje moč človeku, veselje mu v serce vliiva, če se zmerno pije, ali če ni čobodra in zmešano z svincam in žveplam, in na ravnost povem, de ga bom jutro, sej je semenj, če Bog hoče, še čivkal, zakaj bi ga ne, ker se mi ponuja.

29. serp. v. Veselo perterkvanje zjutraj ob dveh je oznanovalo velik praznik, veselo obhajanje. Že pred dnevom krave na pašah bokajo, ukanje, pok, strel se zopet bolj zažene, dan se naznani, veseli praznik je, vse kar ima zdrave ude, hiti v cerkev h božji službi, mladi, stari, žene, dekle, ta, vse, vse kleči pred Bogom na kolenih. Po deseti meši, velikim opravilu v domači cerkvi sv. Ina, kjer so pevke sicer pele, ali godcov ni bilo in tudi topov grona ni bilo slišati, ker je bil strel pred tremi leti prepovedan, po deseti maši se začne semenj in z bližnjih krajev pride skoro vselej precej ljudi na semenj, kjer, kadar so godci, do terde noči ostanjce. Kar poslov ali dekel drugud služi vsi, vsi pridejo dom na semenj. Mesa, klobas, štrukljev, boba je bilo na mizah, de so se šibile. Vina, to se tako ve, je bilo za vsaciga dovolj, kteri le denarje je imel, da je zanj dajal. Navača je o semnju per na, da pestirji in pastarice na vse zgodaj ženejo, skušajo se kteri bo pred gnal, in ki zadnji na pašo žene, ga dražijo, da ga mora sram biti, ako je le količkaj sramožljiv: Pominek pogodal, godavs, godavs! in še neka-košino drugač v pesnici, pa me je povedati sram.

30., 31. v. s. Dans ni človeka, de bi ga glava ne bolela, de bi se ga trebuh ne deržal, de bi ne bil vertoglav, vsakiga je semenj pobodil, vsaciga, vsaciga.

4. Kimovca Celi teden je prešel, de nisi nič, čisto nič podelal, dans je že sabota, praviš, pet dni je preteklo, de nisi nič delal, naj pa še danes, de bo ravno celi teden. 'To je pijača, to stori žganje! Lani je zlo korun pognjil, ker ga niso ljudje v prav čas rabili; žganje kuhajo žnjega, strup, hujši kot gada, gad če piči, piči le na redke čase kakiga, ali žganje, kamor se je zaneslo, celo deželo v kratkim pokoplje, desiravno tako berž ne, ko gad, pa kmalu se pokažejo njena nasledki; dela zastajajo, mladenči namest rudečih lic, imajo blede ko zid; žganjarjev siničke, poglej jih, že v zibel nimajo prave barve, blede so kot oče; ni znati lic rudečih, navadno zanimanje zdravih otročičev; mladenči bolj odraseni žganja navajeni kmalo zvenijo in zgodni grob je plačilo žganja. Ali ni očitno gnjiloba koruna kazin božja, ker ljudje korun v prav ne obračajo. Ali ni boljše, če ga v obliach sneš, ko žganje, ki ga žnjega skuhaš? V kozici napravljen gotovo je bolj ko v žganje stlačen; morebiti ni res? Kaj pa de. — Kmet objokuje gnjiloba koruna, ker se lakote boji, ker ga v obliach jesti ne bo; gospodi se tudi milo dela, ker v kozji zanaprej ga le malo bo; žganjopivca vprašaj po komu mu je žal, res bo miloval gnjiloba, ali derzno poreče:

De jesti nima, kmet zdihuje, Ker ves korun mu je zognjil, Gospoda, de ga ni, žaluje, ker zlo je v koz okusen bil; Jes tudi lijem zanj solzice, Ker malo bo žganja, medice.

De bi te ti in tvoje žganje! ni ti v mislih družiga, ko sama pijača; pojdi, pojdi in pij ga noč in dan, pij ga, ljubi žganje, pij si grob; jes pa grem, si kupim rajši poliček tertniga soka presladki ga vinčika, ki cedi v serce veselje, skerbi odganja in pojem:

Mi zmerna pijača Iz terte soka Skerbi odurača, Vesele dni da. Le pij ga Matija Če volja te je, V kozarček nalija, Če zmerno ti se

6., 7. Kimovca Repa bi že imela pleta biti, pa per nas že še ni; ni bilo časa, torej ker pred malim šinarom ni bila opleta, ne bo repa, bo replca, pravijo. Ali gosenc, gosenc na repi! na vsaki njivi, kjer repa raste, jih je vse černo, same štibje po koncu molijo. Ometajo jih sicer z brinjevimi vejami in jih zaterjajo, pa jim je nič ne obranijo. Zmeram jih je vse živo. — Alo Prešerin! zapojite, kar ste objubili v imenu učenca go-

sence kaj na repo varje; med sedita, gospod dohtar! zapojite!

10. Kimovca Dans smo pervikrat koruna kusili; precej je gnjiloga več, ko lani; tode nai je od zih še precej lepši in tudi ni bilo sile gnjiliga per nas, god ga je pa skor polovico niga. — Bog nas obvaruj! kaj Korun gnije, repo bodo gosenc požerle, s komu se bo živina dila? Lakota za petami lazi, (ajdo) naj pa slana pokonča, pa vernila tista leta, ko so travo zobali; dobra bo klatila druge take trave; kteri jih zna, si bo že še pomagal, pa pa živi, ko božji volec, v est temu bo jalova pela. ganjar kupite si žganjčka, koruna je, kupite, kupite, de ga berž namest kruha imeli, berž ne napravite, si ga poleteti s travo, po zimi pa za nacejalji! he, berž!

Od 16.—29. Kim. sva z bratom v mlini delal ker je dosti dela, pa delal malo. V mlini ni veliko padezdaj kdo peme ali pemezdaj na kamen zasuj, tepe pri, temu vodo daj, pred jam presej, volju perij, prmešaj, zavijaj pojdi, noč in ni pokoja ne miru, še per jeli. Kadar je bilo količkaj časa, pa na obode kaj zrezval; na men, kteri pšenico melje, risal:

De bode pogača, De bode potica, Se kamen obrača, Se melje pšenica, ki za kruh in kuhno melje verstice: Za ljubi se kruhek tam kamen verti, De polni trebuhet Se lačnih ljudi. Na pšernarja: Okuso za kašo Zdelujem proso, Da lačen si pašo Za čeva dobo. In tako dalje na vsaki posebej sim kaj zapisal in tem čas preteče, de nisim kdaj.

TISKARNA S.N.P. v tiskarsko obrt spadajoča dela. Tiaka vabila za veselice in shoda, vizitnice, častila, koledarje, letake itd. v slovenščini, hrvaščini, slovanski, češkem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Pilište po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY 2657-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS TEL. ROCKWELL 4904

Ako se niste... Naročite si MAJSKI GLAS prvomajska publikacija Proletarce Bogata po vsebini in ilustracijah CENA 25c IZTIS (Kjer mogoče, naročite jih več za svoje znance in prijatelje.) Naročila sprejema PROLETAREC 2301 S. Lawndale Avenue - Chicago, Illinois

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta... CENA LISTU PROSVETA JE: Za Zdrul. drisave in Kanado \$6.00 Za Cicero in Chicago je... 1 tednik in 4.00 2 tednika in 8.00 3 tednike in 12.00 4 tednike in 16.00 5 tednikov in 20.00 Za Evropo je \$9.00 Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vazo denarja Money Order v plamnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš izstajalec. PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill. Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vazo \$... 1) Ime Čl. društva št. Naslov Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slednjega članov moje družine: 2) Čl. društva št. 3) Čl. društva št. 4) Čl. društva št. 5) Čl. društva št. Mesto Driava Nov naročnik Star naročnik